

Štev. 15.

Leto 8.

Izhaja dvakrat na mesec.

Naročnina četrletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbor
nice) kamor naj, se tudi pošiljajo rokopisi

Svi spadamo u jedan tabor!

Kada promatramo odnos službenika drž. željeznica prema njihovoj ustanovi, dolazimo do zaključka, da svaki pojedini bez razlike na zvanje, čin i rad štoga za ustanovu (poslodavca) obavlja, troši svoju energiju intelektualnim i fizičkim radom.

Kako svaki drugi poslodavac — tako isto i Ustanova drž. željeznica — djeli svoje namještenike u dve glavne kategorije i to: intelektualne i fizičke! No, svi mi bez razlike služimo jednog poslodavca, sa istim ciljem i svrhom, to je, borimo se, da priskrbimo sebi i svojim koru hljeba, a poslodavcu da svršimo rad, iz kojeg će vidjeti svoju korist: dobitak (profit). Logično je, dakle, da svi spadamo u jedan tabor t. j. činimo jedan stalež — klasu.

Lijepo je rečeno, da spadamo u jedan stalež, ali žalosno je, što se pojedinci odmiču od toga.

Sam raspored, kojeg je željeznica, kao poslodavac među nama učinila, našao je na vrlo plodno tlo, obzirom na svijest dobrog djela naših drugova, koji neće da se smatraju jednim staležom.

Eto osvrtnimo se odmah na razne organizacije, koje imademo u našim željezničarskim redovima:

I. jest organizacija činovnika bivše I. i II. kategorije. Članovi ove organizacije, izuzevši časne iznimke, eliminirali su se strogo od ostalih službenika, kao da nisu oni također željezničari. Svrhu ove organizacije nije teško pogoditi. Hoće pojedinci, da si pomoću ove organizacije — nazovimo ju »željezničarska elitna organizacija« — izvoluju sve moguće pogodnosti, kako o unapređenjima, boljim položajima i državnim stanovima.

Osim ove organizacije postoje još

i druge a to su: Udruženje strojovoda, ložara, udruženje skladištara, a osniva se i udruženje vlakovoda.

Resimirajući ove detalje možemo zaključiti, da se ono lepo teorijsko načelo, istaknuto na početku članka — u praksi potpuno gubi.

Imademo i jedno nacionalno udruženje željezničara (U. J. N. Ž. B.) u kojem je začlanjeno dosta članova svih zvanja i činova, ali ovo udruženje, kao da postoji više »nekim drugim uzrocima«, a najmanje svješću članova. Naravno, da su i uspjesi ovoga udruženja u staleškim pitanjima njihovih članova — prema poslodavcu, vrlo skromni i slučajni, dakle više pasivni nego aktivni.

Ova jedna bilanca svijesti, shvaćanja i solidarnosti u našim staleškim pitanjima.

Stoga ove činjenice neka nam budu za podstrek i neka svima svjesnim drugovima služe za poziv (apel), da se organiziramo u jednu čvrstu klasnu organizaciju, kojoj na čelu stoje ljudi povjerenja, a koji su si postavili zadaću, da moralnom potporom svojih članova i nesebičnim radom, svakoga jednako štite u staleškim interesima i čovječanskim pravima.

U našoj organizaciji ne postoji duh superiornosti i malouvažavanje viših prema nižima, što se osjetljivo opaža u drugim željezničkim organizacijama, na čijem čelu stoje i oni, koji niso voljni smatrati se, da spadaju u isti stalež, u koji spadaju na hiljade i hiljade drugova.

Drugovi, budite svjesni članovi Ujedinjenog Saveza željezničara, jer je on jedini između svih željezničarskih organizacija, koji imade program rada, osnovan na savremenim i naprednim idejama.

I. M.

Zopetne redukcije pri delavcih.

Pet mesecev je poteklo od novega budžetnega leta in poročila finančnega ministrstva za posamezne mesece, kakor tudi za prvo tromesečje beležijo prihranke pri državnih izdatkih. Začetkom letošnjega budžetnega leta so vsi odločujoči javno poudarjali, da je budžet v ravnovesju in da ne bo potreba nikakih redukcij. Zato je bilo progovno delavstvo zaprepaščeno, ko je takoj začetkom budžetnega leta moralo nastopiti po pet in tudi do petnajst dni brezplačnega dopusta mesečno ter je padlo vsled te ogromne redukcije prejemkov v bedo. Novi delav. pravilnik, ki je stopil koncem maja v veljavo, ni prinesel nikake rešitve delavskega položaja, saj je le sankcioniral vse dotlej izvršene redukcije delavskih plač in poleg tega tudi dal zakonsko podlago za uvedbo brezplačnih dopustov, ko je določil, da se delavcem zagigura mesečno 20 delovnih dni. Nejasnost pravilnika je imela za posledico, da je železniška uprava na pr. v Beograjski direkciji za progovne delavce uvedla le 20 dnevno delo mesečno in sicer po 10 ur na dan, češ, da delo na progi ni neprekinjeno (ker ga prekinja promet vlakov) in je tako dosegla isto število delovnih ur mesečno, kakor če bi delavci delali vseh 25 delovnih dni, je pa prihranila izdatke za 5 dni, ker je delavcem plačala, čeprav so delali 10 ur, prejemke le za 8 ur.

V delavnicah in kurilnicah se je izjavljalo, da je zadosti kredita za tekoče budžetno leto, zato noben delavec ni računal, da bi se letos skrajševal delovni čas in zniževali prejemki.

A začetkom septembra je bilo delavstvo v delavnicah in kurilnicah obveščeno o posebnem odloku Generalne direkcije, ki odreja, da se počenši od 4. septembra dalje začne delati le 7 ur dnevno, ob sobotah pa le po 6 ur in da se enako znižajo tudi prejemki. Uvodoma Generalna direkcija izjavlja, da se

mora izvršiti ta redukcija, ker bi morala drugače odpustiti večje število delavstva.

Delavec ne more razumeti teh ukrepov, saj pomenijo za njega sedaj v začetku šolskega leta in pred bližajočo se zimo popolno propast.

Odločujoči naj bi vendar enkrat izračunali vse redukcije, ki jih je moralo prenesti ravno delavstvo pri državni železnici samo v času zadnjih pet let in tedaj bi ugotovili, da so delavci izgubili 50 do 60% svojih prejemkov in da danes njihov zaslužek za naporno in odgovorno delo na železnici predstavlja le borno miloščino, ki ne zadostuje niti za prehrano poedinca, kaj šele za prehrano mnogoštevilnih družin.

Leta 1927 so delavci prispevali — prvih 10% za sanacijo budžeta.

V letih 1927—1930 so izgubili premije, akorde, trošnine, zadnjo službeno obleko. — Z novim pravilnikom l. 1930 so z novimi bremenami in zadošenjem zavaranje in neopravičenimi naknadnimi

Knjige Cankarjeve družbe.

V oktobru mesecu izidejo za leto 1933-34 štiri krasne in nadvse zanimive knjige te družbe, in sicer:

1. KOLEDAR »CANKARJEVE DRUŽBE« za leto 1934, ki bo zelo lepo ilustriran in poln zanimivih razprav, povesti in spisov.
2. Ivan Molek: »VELIKO MRAVLJIŠČE«. Roman, poln dogodivščin slovenskega izseljenca, nekako nadaljevanje romana istega pisatelja, ki ga je izdala »Cankarjeva družba« lani.
3. Ivan Vuk: »ZGODBE PONIZANIH«. Povesti in črtice iz delavskega življenja, kjer bo vsak našel kos samega sebe.
4. Sigma: »NAS SVETOVNI NAZOR«. Teorija in razvoj dialektičnega materijalizma. Dragocena knjiga za vsakega mislečega, po izobrazbi in osvoboditvi strmečega delavca in delavke.

Pripomba: Mesto Zoščenkovih satir in humoresk, ki so bile prvotno namenjene kot tretja knjiga letošnje izdaje knjig »Cankarjeve družbe«, bo izšla knjiga Ivana Vuka »Zgodbe ponizanih«. Knjiga je zelo lepa, da jo bo vsak član z veseljem in z zadošenjem čital.

Zato, kdor še ni član, naj pošlje takoj članarino 20 Din. Položnica se dobi pri vsaki pošti. Na njo naj zapiše št. 13.703 »Cankarjeva družba«, Ljubljana in odpošlje tako 20 Din. Ali pa v znakah na naslov »Cankarjeva družba«, Ljubljana, Poštni predal 290, ter svoj točen naslov. — In v oktobru dobite 4 lepe knjige, od katerih bo že vsaka posamezna vredna 20 Din.

prispevki za ta fond zopet izgubili povprečno 12% svojih prejemkov.

Leta 1931 in 1932 so prispevali zopet dvakrat po 5% za kritje izpadlih nemških reparacij in za deficit, ki je nastal v državnem budžetu.

Če ne upoštevamo vedno ponavljajoče se brezplačne dopuste tekom zadnjih let, marveč vračunamo le začetkom letošnjega budžetnega leta in sedaj s 1. septembrom 1933 izvedeno redukcijo delovnega časa, znaša ta zadnja redukcija zopet celih 16% delavskih prejemkov, ki so že daleko izpod eksistenčnega minimuma.

Dostojno, a odločno so delavci na shodih v Ljubljani in v Zagrebu nastopili proti tem redukcijam. Odločno in enotno so se izjavili proti vsem prošnjam in intervencijam, marveč so postavili jasne zahteve, da zahtevajo za pošteno delo — pošteno plačilo, da bodo zamogli živeti človeka dostojno življenje oni in njih družine.

Objavljamo zaključek teh velikih shodov odločno in v premislek in nujno ukrepanje:

Delavstvo, zbrano na javnem železničarskem shodu, konstatira:

1. v teku poslednjih let so bile reducirane delavske plače na najnižjo stopnjo ter je z zadnjo redukcijo vrženih tisoče in tisoče delavskih družin v največjo bedo, ker zaslužek ne zadostuje niti za vzdrževanje golega življenja, in preti sedaj v začetku šole ter predstoječi zimi delavskim družinam popolna propast;

2. da se izvajajo odredbe obstoječih zakonov in pravilnika samo tam, kjer nalagajo dolžnosti, kar velja posebno za delavsko osebo, izvajanje delavskih pravic pa se odreka z motivacijo, da ni kredita;

3. da se je na najmerodavnejših mestih povodom sprejema letošnjega budžeta zagotavljalo, da je v ravnovesju in da ne bo potreba nikakih novih redukcij;

4. da je tako Ministarstvo Saobračaja kot Generalna direkcija zagotavljala, da se bo vsa nerešena delavska vprašanja kakor tudi delavski položaj definitivno uredil z novim delavskim pravilnikom;

Shod zahteva:

da ukrene kr. vlada in odločujoči vse potrebne korake, da se osigura delavcem in njihovim družinam nujno potrebni eksistenčni minimum;

da se zagarantira izvajanje vseh odredb zakonov in pravilnikov tudi tam, kjer govore o pravicah osebja in da se najstrožje postopa proti onim, ki zakone kršijo ne oziraje se na njihov položaj;

da se takoj prično izvajati obstoječi socialno politični zakoni tudi pri državni železnici ter izvede volitve delavskih zaupnikov na podlagi določb zakona o zaščiti delav-

cev in izvede avtonomne bolniške blagajne ter pokojninske fondse;

da se definitivno uredi vsa delavska vprašanja z novim pravilnikom ob sodelovanju delavske strokovne organizacije USŽJ.

Delavci, zbrani na shodu izjavljajo svojo solidarnost z akcijo mednarodnega proletarijata za uvedbo šesturnega delavnika pri takih prejemkih, ki odgovarjajo eksistenčnemu minimumu ter zahtevajo, da posveti kr. vlada največjo pažnjo rešitvi vprašanja brezposelnosti in gospodarske krize ter da izdela ob sodelovanju delavskih strokovnih organizacij zakon o uvedbi šesturnega delavnika brez zmanjšanja zasluzka, ker bo le na ta način mogoče zopet zaposliti stotisoč brezposelnih delavcev v produkcijskem procesu in rešiti njihove družine popolne propasti.

Da se bo zamoglo takoj ukiniti v času od 1. oktobra 1931 dalje izvršene redukcije delavskih prejemkov in pravic, predlaga shod, da se izvaja štednja tudi tam, kjer se doslej še ni izvedla in sicer:

1. da se ukine vse nepotrebne pavšale in reprezentacijske fondse ter vse subvencije za različna društva in organizacije, izvzemši humanitarnih društev;

2. da se dnevnic narodnih poslancev in senatorjev izplačujejo samo za čas zasedanja parlamenta in senata, ne pa tudi za čas, ko ni zasedan;

3. da se v svrhu zmanjšanja brezposelnosti izda poseben zakon, s katerim se naj najstrožje zabrani dvojno in večkratno zaposlitev, kakor tudi istočasno zaposlitev moža in žene v državni službi.

Shod končno apelira na merodajne, da se pri izvajanju štednje in redukcij reducira samo pri onih prejemkih, ki prekašajo eksistenčni minimum.

Tako se glasi zaključek, ki so ga sprejeli trpini — železniški delavci in profesionisti — na dveh velikih shodih v Ljubljani in Zagrebu. V veliki meri je izvajanje tega zaključka odvisno tudi od delavstva samega, od njih zavednosti in solidarnosti, zato naj velja danes naš apel prav vsem železničarjem, da spregledajo in stopijo v vrste bojevnikov, naj se čimpreje organizirajo zavedajoč se: kolikor moči — toliko pravic. Zato vsi v organizacijo in potom nje v borbo za boljšo bodočnost!

VSAK ŽELEZNIČAR NAJ BO ORGANIZIRAN V UJEDINJENEM SAVEZU ŽELEZNIČARJEV JUGOSLAVIJE.

Nekaj važnejših odlokov.

Prošnje za izrabo dopusta so kolka proste. Kakor je znano vsem železničarjem, je Generalna direkcija lansko leto odredila, da morajo železničarji, ki žele dopust izrabiti v več ko dveh obdobjih, prošnje za dopust kolkovati. Mi smo tedaj opozorili, da je ta odlok nezakonit ter apelirali na Ministrstvo, da administrativnim putem ukine odlok Generalne direkcije. Vendar je bila v tem slučaju Generalna direkcija vztrajala pri odloku, da se prošnje morajo kolkovati, na kar smo podvzeli korake, da dosežemo od Drž. sveta principijelno rešenje.

Vendar je sedaj Ministrstvo financ izdalo pod št. III br. 56551/33 pojasnilo, da so vse prošnje za izrabo dopusta

kolka proste, ker je dopust zakonito pravo uslužbenec.

Tako je rešeno to vprašanje povoljno za osebe in je odstranjena protizakonitost.

Ministrstvo pa naj sedaj iz lastne inicijative ukrene pri finančnem ministrstvu vse potrebne korake, da dobe prizadeti železničarji čimpreje povrnjene zneske, ki so jih brez potrebe in preko veljavnih zakonov po naredbi višjih oblasti morali plačati za kolke, da se tako prihrani drž. upravi nepotrebne stroške.

Sprejem železničarjev po odsluženju vojaščini v železniško službo. Prejšnja leta je veljal odlok, da se železničarju,

ki odide k vojakom da odsluži kadrovski rok, po odsluženju vojaščine zopet zagaranira sprejem v železniško službo. Zadnje leto pa so železničarji po odsluženju vojaščini zaman čakali na sprejem v službo in dobili odgovor, da ni kredita in slično.

Sedaj je Ministrstvo saobračaja zopet izdalo odlok, da se mora uslužbenec, ki odide k vojakom odslužiti kadrovski rok, po vojaščini zopet zasigurati sprejem v železniško službo in sicer na istem mestu, na katerem je bil pred odhodom k vojakom.

Opozarjamo na ta odlok vse železničarje, ki so bili prizadeti, da zaprosijo za sprejem v železniško službo.

Izvajajte obstoječe naredbe!

V zadnjem času je naš savez predložil direkciji v rešitev več predstav, v katerih je zlasti podčrtal težko stanje delavstva ter nižjega eksekutivnega osebja in prosil za nujno od pomoč. Izmed v zadnjih mesecih predloženih vlog posnemamo le najvažnejše izvečke:

Zadeve progovnega osebja.

Člen 35 delavskega pravilnika predvideva za vse stalne delavce najmanj 20 delavnih dni mesečno.

Ta odredba se ne izvaja in so že itak težko prizadeti delavci direktno v obupu.

Pri Ljubljana gor. dol. proga na primer so delali profesionisti na gor. kol. maja le 14 dni, junija in julija le 16 dni, avgusta so imeli zopet 6 dni brezplačnega dopusta.

V Slovenjgradcu imajo delavci 12 dni brezplačnega dopusta, ako hočejo dobiti redni dopust.

V pretežni večini sekcij delajo le po 18 dni mesečno, kar je vsekakor kršitev predpisov.

Člen 50 in 52 predvideva tudi za progovne delavce dijete za službena potovanja.

Pri prog. sekciji Jesenice se doslej skozi celo zimo in tudi pomladi dijete delavcem niso plačale in šele zadnji mesec so dobili delavci iz Jesenic in Dovjega, ki so nadomestovali v Kranjski gori, izplačane trošnine in to le oni, ki so pisмено zahtevali, a se jim je istočasno pripomnilo, da se za bodoče trošnine ne bodo več plačale, marveč bo moral iti dotični, ki ne bi hotel delati brez trošnin, za dotični čas na brezplačni dopust, mesto njega pa se bo na novem službenem mestu sprejelo novega delavca.

Isto je bilo javljeno progovnim delavcem v Dravogradu.

Redni dopust

se pri več sekcijah ne podeljuje delavcem, ki se čudijo, da njih predpostavljeni redno izrabijo ves dopust, dobe redno dijete za potovanja.

Stalnost delavcev.

Delavski pravilnik predvideva točno, da imajo delavci po treh letih službe pravico na stalnost, vendar se ta stal-

nost dolgo časa sploh ni podeljevala ter čakajo nekateri zlasti pri sekciji že nad štiri leta.

Ker niso stalni, ne dobe dopusta, nimajo legitimacij, vsaj vsi ne, ne morejo biti sprejeti v penzijski fond, torej ne morejo uživati niti ene ugodnosti, ki jo predvideva delavski pravilnik ter prosimo vsled tega, da bi se pospešilo imenovanje delavcem stalnim in tako pripomoglo do zakonitih pravic.

Delovni čas.

Največ krivic se godi osebju pri določitvi delovnega časa, ker so tu izročeni edino le odredbam predpostavljene, ki se ne gibljejo v okviru obstoječe naredbe o določitvi delovnega časa. Za delovni čas je še vedno v veljavi edino naredba iz leta 1920 in pa delno delavski pravilnik.

Naredba iz leta 1920 točno predvideva na primer za postajno osebje na postajah z jakim prometom turnus 12/24 in dvakrat mesečno odmor po 24 ur. Ta praksa se je dejansko izvajala do leta 1932, a to leto se je začelo ukiniti proste dneve in sedaj prostih dni ne dobi niti osebje v Ljubljani, Mariboru, Celju in drugih glavnih dispozijskih postajah na glavni progi. Pa še ni dovolj. Poleg dejstva, da osebje ne dobi prostih dni, mora še v službe prostem času obiskovati šolo in je tako čas za odpoitek še bolj skrajšan.

Vzrok, da se je uvedla ta praksa, ki je protivna obstoječim naredbam, je dejstvo, da niti ena postaja nima zadostno število nadomestnikov za kritje dopustov, bolanih in za proste dni. Če hoče osebje vsaj delno izrabiti dopust, se mora odreči prostim dnevom. Tabele na direkciji sicer kažejo, da je n. pr. v Ljubljani zadosti nadomestnikov za kretnike, premikače itd., vendar te tabele niso pravilne. Koliko je že uslužbenec, ki so postali nesposobni za eksekutivno službo in vrše drugo službo kot avizerji, vratarji, v skladišču in slično, a v direkcijiški razpredelnici so še vedno vpisani kot premikači, kretniki itd. Več se jih nahaja že v stalnem bolniškem staležu in čaka na upokojitev, vendar v razpredelnici so vpisani kot polnovredno osebje, ki vrši službo. Prosimo, da se s to prakso preneha ter naredi razpredelnice le po onem staležu osebja, ki dejansko vrši dotično službo

in izloči iz tabele vse one, ki ne bodo več delali službe, ker čakajo na upokojitev ali so nesposobni za dotično službo.

Glede kršitve določb delovnega časa in nepodeljevanja dopustov ter prostih dni bi lahko navedli dosti konkretnih primerov iz postaje Ljubljana, vendar to opustimo, ker veljajo prednje navedbe prav za vse postaje na območju ljubljanske direkcije, ker so le zelo redke izjeme, kjer se podeljuje proste dni.

Še težje pa so prizadeti delavci, ki delajo službo v raznih turnusih, ker ne dobe čezurnega dela, čeprav morajo delati preko turnusa. Navajamo en primer: v Grosupljem je postajni delavec, ki dela službo vse dni v mesecu in ni nikdar dejansko prost. Njegov delovni čas je med 7. in 19. uro ter ne dobi niti enega prostega dneva mesečno. Kako naj ta človek opravi svoje privatne, verske in druge zadeve, če pa je leto in dan za dnevom v službi? Takih primerov je zelo dosti in prosimo ukrepa, da se tudi tem delavcem da vsaj ona dva prosta dneva mesečno, ki jim po vseh predpisih pripadajo.

V Celju je na primer postaja ukinita vratarjem proste dneve, dasi vrše dva dni zaporedoma po nad 14 ur službe in so šele tretji dan prosti. Tudi tu velja okrožnica iz leta 1920 in jim pripadajo prosti dnevi.

Ali v kurilnici Maribor: Okretničarji, avizerji in izdajatelji olja morajo sedaj od avgusta dalje delati v sledečem turnusu po 12 ur: prvi dan dnevno službo, drugi dan dnevno službo, tretji dan nočno službo, četrti dan nočno službo in šele peti dan je prost. Nato pa se začne zopet od kraja tako, da dela vsak tak delavec mesečno po 300 ur, torej po 100 ur več kot nadrejeno pisarniško osebje. Prosimo, da bi se tudi tu uredil delovni čas na podlagi osemurnika, t. i. vsaj v rednem turnusu 12/24.

Dopusti.

Eksekutivno osebje letos zopet ne bo moglo izrabiti dopustov vsled premalega števila nadomestnikov. Pri tem pa so še posamezne sekcije izdale odloke (konkretno Ptuj, Ljubljana gl. pr.), da je redni dopust za čuvaje in desetarje ukinjen ter da zamore uslužbenec dobiti dopust le, ako sam plača nadomestnika in ga tudi sam poišče. Jasno je, da se tak dopust ne more smatrati za dopust, ker nosi vse stroške za njegovo uslužbenec sam in je s tako okrožnico izigran sam zakon.

Upamo, da bo direkcija tem zadevam posvetila primerno pažnjo ter uredila vprašanje delovnega časa, stalnosti in rednega podeljevanja dopusta.

Uspehi stanovskih organizacij.

Uspehi raznih stanovskih, od Ministrstva saobračaja že davno priznanih organizacij, so naravnost velikanski in ni čuda, da se jih »zavedni« železničarji še vedno krčevito oklepajo.

Udruženje ložar (Društvo kurjačev) se zadnje čase proslavlja z uspešimi proslavami »Krstne slave« svojih podružnic ter polni s

poročili o teh uspehih cele kolone svojega mesečnega glasila.

Največji uspeh je zaznamenovalo letos dne 30. maja 1933, ko je dobilo od Ministrstva saobračaja pod M. S. br. 11596/33 odobrenje za izreden dopust delegatom in članom centralne uprave za vse konference, seje in kongrese ter seveda tudi brezplačne karte.

Društvo tudi razveseljuje skoraj v vsaki številki svoje članstvo z lepimi slikami iz proslav in gotovo so tudi vsi slabše plačani kurjači zelo zadovoljni, ko bero v člankih: — narakar se je vsem gostom servirala dobra zakuska.

Ni čudno, da se takih proslav že udeležujejo tudi delegati UJNZB, saj ni nobene razlike več med tema organizacijama, saj je način borbe za doseg vzvišenih ciljev enak in — pri tej borbi tudi enako trpi le nižji uslužbenec in delavec.

Udruženje mašinovodja (Društvo strojevodij) je enako zaplavalo v iste vode, v katerih plava že preje imenovano društvo po zgledih slavnih zvezarjev.

Tudi strojevodje so dosegli krasen uspeh. Pod MS. br. 6965 od 6. IV. 1933 jim je Ministrstvo odobrilo: Vsem delegatom in funkcionarjem tako oblastnih uprav, kakor tudi centralne uprave izreden dopust za čas glavnih skupščin (občnih zborov), kakor tudi za seje centralne uprave. Objava šefa kurilnice, ki je izdana v svrhu udeležbe na občnem zboru ali na seji centralne uprave velja kot brezplačna vozovnica za vožnjo tja in nazaj. Predsedniku in tajniku pa stalne brezplačne karte.

Društvo vlakovodij je pač eno najmlajših in vendar je tudi že dobilo z odlokom M. S. br. 13948 od 5. VII. 1933 izredne dopuste za občne zборе in seje centralne uprave, dalje proste vozovnice in celo dve stalni brezplačni karti za predsednika in tajnika centralne uprave. Gotovo bo ta organizacija zelo borbena, ko njenim glavnim funkcionarjem izda delodajalec izredne dopuste in pa stalne brezplačne karte. Srečni vlakospremniki, ki bodo imeli tako odločne borbe.

Udruženje Jugoslovanskih nacionalnih železničarjev je pa takih in sličnih uspehov seveda že vajeno.

Zato pa z veliko vnemo organizira izlete svojih godb, za katere se dobe velike vozne ugodnosti (izlet v Split, izlet na Hvar), da tako dokažejo javnosti, kako dobro se godi železničarjem, ki se lahko v tej dobi krize in brezplačnih dopustov ter redukcije plač še vsele in zavrtje ob poskočnih komadnih godbe ter privoščijo izlete na krasne Jadranske otoke.

Ljubljanska oblastna uprava je smatrala za potrebno, da v času, ko je zadel težka redukcija vse kurilniško in delavniško osebje z uvedbo sedemurnika, organizira — 10 dnevno turnejo v Skopje. Udeleženci so dobili odobren 10 dnevni izredni dopust.

Delavci, ki danes stradajo ob reduciranjem delovnem času pač čestitajo na takih uspehih organizacijam ter upamo, da bodo ti uspehi odprli oči slehernemu delavcu in mu pokazali pot v pravo delavsko organizacijo.

Konzumni pokret.

Nezadovoljstvo prema Konzumnoj Zadrugi u Zagrebu.

U redovima naših zadrugara u zadnje vrijeme čuje se mnogo govornih, da Konzumna Zadruga ne odgovara potrebama naših siromašnih ljudi, da bi trebalo nešto učiniti. Ali svaki rezonuje na svoj način. Jedan kaže, da je »nesposobna uprava«, drugi, da »ne valjaju pravila«, treći pak, da je i tu kriva »svjetska ekonomska kriza«, nestabilnost u valutarnim i produktivnim prilikama. Ima čak i takovih, koji to nazivaju »kaznom božjom«. Na jednom mjestu su se nekolicina prepirala o tome, da li su skupom brašnu u konzumnoj zadrugi krivi »Mussolini i Hitler ili Židovi«. — Daklen nagadjalo se i nagadjalo se svega i svačega. Ali, čim se govori, debatira i nagadjalo, znači, da ipak nešto nije u redu, pa ćemo ovdje nastojati nešto raspraviti.

U glavnom znamo, da je naša Konzumna zadruga osnovana još god. 1906., da je svoju pravu i vrlo vrijednu ulogu igrala prije i za vrijeme rata. Poslije rata je postala »Konzumno-Produktivna Zadruga Saveza Železničara SHS u Zagrebu«. — Radi valutarne deflacije i bezizlaznosti iz teškoća preuzelo je Ministarstvo saobračaja vodstvo zadruga i samostalno vodilo sve njene poslove, dok konačno, odlukom gosp. ministra saobračaja od 22. oktobra 1930. kao »Konzumna Zadruga Službenika Državnih Željeznica u Zagrebu« ne dobi ponovno svoju legalnu upravu.

Pravilima od 1930. zadrugi je postavljen cilj: da »snabdijeva svoje zadrugare životnim namirnicama i ostalim predmetima za njihovu ličnu i kućevnu upotrebu«. Snabdijevanje se predviđa za gotov novac i za poček (kredit). Kako to iz zadrugine prakse vidimo, kapital zadruga sačinjavaju: imovina stečena od 1906. god., t. j. od njena osnutka, članski udjeli i upisnina od 5 Din po članu. Zadruga imade fondove: 1. rezervni fond, u koji se daje 30% čistog dobitka, 2. penzioni fond i 3. dobrotvorni fond, u koje se daje po 1—5% čistog dobitka. Rezervni fond služi za pokriće gubitka.

Danas zadruga broji preko 7500 članova. Iz prošlogodišnje bilanse se daje razabrati, da se članstvo obilno koristilo ustanovom kredita, a i to, da ristolno nije ni iz bliza tako velik kao kod Železničarske konzumne zadruga u Ljubljani.

Toliko su se puta funkcioneri naših zadruga, a i mnogih stručnih udruženja žalili, kako kod naših ljudi manjka svijesti. Tako se žali i gosp. Sučić svojim člankom »Zašto da postanemo zadrugari?« u br. 8 Železničarskog zadrugnog vijesnika od augusta o. g.

U savremenim problemima treba da se poslužimo tekovinama savremene filozofije, a savremeni filozof John Diwey (Džon Djuj) kaže, da »aktivnost uma ne počinje premisama, nego teškoćama«. Daklen, najprije su teškoće, — one prouzrokuju kod ljudi mišljenje — socialno mišljenje —, »a ono se ne dešava samo u specifičnim situacijama, nego istovremeno i u jednoj datoj kulturnoj sredini«. — Ako nema teškoća i bez jedne kulturne sredine, čovjeka ništa ne sili na mišljenje. Dok ne misli u

nekoj specifičnoj situaciji, ne može toga ni svijestan biti.

Odaklen, dakle, od naših dobrih i siromašnih ljudi tražiti najprije neku zadrugarsku svijest, ako nema nikakove teškoće, koja će čovjeka najprije dovesti u priliku, da misli i traži načina, kako će se teškoće osloboditi. Kad ga, sticajem okolnosti, kulturna sredina dovede na to, da mu je samopomoć najbolja, najbrža i najsigurnija pomoć, onda tek čovjek postaje toga svjestan, a takav može onda da bude i svjestan zadrugar.

I ako smo saobračaji, saobračaj medju nama još — na žalost — nije takav da bi od kulturne sredine svaki pojedinac bio obaviješten i poučen u barem najglavnijim tekovinama kulture. Imade čak ustanova, koje to i sprječavaju. I radi toga je vrlo nepravedno optuživati, radi te inferiorne zadrugne svijesti, naše dobre i siromašne, a uz to neuke ljude, nego one, koji — kao sinovi tih i takovih — kad su već nečeg višeg svjesni i nešto više znadu, a ne nadju, niti traže, prilike i načina, da kulturne tekovine dalje rasudjuju. Treba najprije čovjeku u teškoći dati savjeta, kako će si pomoći, pomoći mu, pa kad mu se pred oče sve prednosti jedne ovakove kulturne tekovine, kao što je zadruga, onda se od njega može tražiti zadrugarska svijest.

Ali — za konkretnu temu o konzumnoj zadrugi — gornje izlaganje, u doba, kad ovaj članak pišemo, djelomično otpada i to samo s obzirom na misiju konzumne zadruga kao kulturne ustanove. Hoćemo reći, da je njen rad u tom pogledu negativan.

Vrlo malo je naših ljudi, koji su konzumnoj zadrugi u članstvo pristupili iz zadrugar-

ske svijesti. Nužda ih je natjerala, da su tražili kredita, kako bi se njima okoristili, te se u ovoj krizi rada, povjerenja i sistema, pomogli bar koliko i ma pod kakovim uslovima. Tako su se našli u članstvu konzumne zadruga. Tu su se odmah i zadužili i od male zarade otplaćuju dug.

Priznajemo: zadruga im je pomogla. Oni su zahvalni, a i mi joj zahvaljujemo. I tako su ti naši ljudi zarobljeni i vezani i navikli su već na to, da su vezani za zadrugu. Ali, zadruga to — u najblažu ruku rečeno — nelijepo, iskorisćuje: sada ti ljudi moraju i dalje kupovati robu kod zadruga, jer su za nju vezani kreditnim odnosom, a zadruga im nabija cijene, koje se ne podudaraju ni iz bliza sa cijenama na tržištu. Primjer je brašno! 1 kg ogg u slobodnoj trgovini je 3 Din, a kod zadruga je bilo 4 Din, a pred nekoliko dana za nekoliko para sniženo. Ne može to zadruga opravdati time, da je brašno banatsko i lanjsko pa po kvalitetu bolje, jer je ovogodišnje brašno još bolje kvalitete. U koliko je toga brašna još na zalih, treba mu zniziti cijenu na visinu, koja je u slobodnoj trgovini, a i još više, jer zadruga uživa povlasticu za podvoz, pa makar se roba prodavala uz gubitak. Cemu onda rezervni fond, na koji zadrugari nemaju nikakvih prava! — Ako samo uprava zadruga može raspolagati sa tim fondom i samo za pokriće gubitka (vidi čl. 54. i 55. pravila), neka to svoje pravo u ovom slučaju iskoristi, da ne kompromitira ideju, kojom je i ta zadruga osnovana.

Savremeni filozof Will Durant, u svojoj historiji, govoreći na jednom mjestu o grčkom skepticizmu, kaže uzgred i to, da je »opšta

Iz oblasnih sekretarijata.

Prihodi i rashodi u julu 1933.

Ministar. Finansija izdalo je izvještaj o kretanju prihoda i rashoda u mj. julu 1933, iz kojeg proizlaze neki interesantni podatci. Prema istome, ušteda na materijalnim izdatcima za prva četiri mjeseca ove budžetske godine iznosi Din 735.657.175.—. Od predviđenih izdataka u resoru Ministarstva saobraćaja postignuta je »ušteda« od Din 75.331 milijuna 930.05. Dali je to faktična ušteda ili su pak prihodi za taj iznos bili smanjeni, iz izvještaja se ne može ustanoviti. Ako je to postignuta ušteda, kao što izvještaj tvrdi, onda neka nam je slobodno postaviti pitanje: **Zašto redukcije radničkih zarada i zašto smanjivanje radnog vremena??**

Dopisi.

ZAGREB.

I radionice pod udarom 7 satnog radnog dana.

Na 1. septembra usrećeni smo oglasom: »Kako nebi trebalo radništvo otpustiti, riješila je Generalna Direkcija uvesti 7 satno radno vrijeme za sve dane osim subote, kada se radi samo 6 sati.« Pored toga određeno je 6 novih praznika u godini. Sve ovo važi »do daljnega«, a to može postati i bezkonačnost. Kad se saberu sva smanjivanja naših zarada: najprije 10%, onda smanjenje premija za oko 20%, pa sada opet ukupnih zarada za 10—15%, to proizlazi, da su prihodi radioničkih radnika sada smanjeni faktično za oko 30 do 40% i to samo u vremenu posle 1. junija 1931. god. Što to znači, može si predstaviti svako, ko imade i malo sposobnosti, da naše životne mogućnosti objektivno prosudjuje. I onda, dok smo primali nesmanjene zarade, jedna smo vucarili kraj s krajem, dočim kod sadašnjih smanjenih zarada je to nemoguće. Cijene životnim potrebama i stanovima u istom vremenu ne samo da nisu pale, kao što se to nagovjestilo, već su poskočile! Točno uzevši, mi — radionički radnici — prikraćeni smo za oko 50% sredstava za život. Ovo prikraćenje očituje se sve jače u našem materijalnom i psihološkom propadanju; još pred godinu — dvije kršni i crvenog obraza radnici, danas su blijede sjene, bez života i bez volje. To propadanje ne pogadja samo njih; ono pogadja i samu željeznicu, jer pada i radnička produkciona sposobnost. Održavanje produkcioni poena na visini čisto je fingirani račun, koji će doći do izražaja onog časa, čim će nastupiti privredni prosperitet.

Iz razloga čovječnosti kao i radi bolje ekonomije sa ljudskom energijom mjerodavni bi trebali da uvide, da ovakvo stanje ne vodi nikakvom dobru. Trebali bi da uvide, da se zdrava i marljiva radna snaga može održati samo zadovoljavajućim zaradama, a i to, da se privredna kriza može liječiti samo jakim kupovnom moći radnika. Interes

radnika, željeznice i zemlje nalaže, da se to uvidi.

SISAK.

Radnici u borbi za goli život.

Povodom uvadjanja 7 satnog radnog dana sazvali smo stručni radnički sastanak, koji je bio vrlo dobro posjećen. Pored funkcionera govorilo je više radnika, žaleći se protiv gaženja i onako eevaljanog pravilnika i onemučavanja i onako već bijedne radničke egzistencije. Naročito bolne žalbe iznjeli su sekcijski radnici; pored plaćenog 7 satnog rada, njih se tjera na rad faktično po 10 sati dnevno. I u nedjelju rade po 10 sati uz običnu nadnicu.

Kod naše treće sekcije uvadja se sistem rada; radnicima se na primer stavlja pitanje: da li su voljniji izbacivati 20 kbm. šodera u akordu uz Din 10.—, ili pak uz redovnu nadnicu? Jedno i drugo je nemoguće. Ma da je pravilnikom dosta jasno određeno, uz koje uslove radnici rade, ovdje se od svijuju pravila odstupa i radna snaga izvrgava licitaciji kao na kakovom cigankom vašaru. Sasma je razumljivo, da se radnici protiv ovakog načina izrabljivanja bune, ali nailaze na gluha uha: mjesto da se njihov prigovor uvaži, njima se prijete otpuštanjem.

Nepoštivanje radničkih prava jasno izbija iz činjenice, što već 2 god. ne daje radnicima plaćenih godišnjih odmora, ma da su takvi radnicima zagarantovani. Imade još radnika, koji su već pred više godina stekli sve uvjete za stalnost, pa im takva još nije podijeljena. Ni kod nadnica ne poštuju se odredbe pravilnika; radnici od 1—6 godina službe imaju nadnicu od Din 23.40, a oni preko 20 godina službe Din 27.—. Kad se tome dodaju brojni besplatni dopusti, pa ustezanja za razne fondove i porez, radnik dobije na ruku svoicu, tako neznatnu, da mu nije za živjeti ni za mrljeti.

Ništa ružičastije nije ni kod radnika u ložionici. 7 satna dnevna zarada tjera ih u očajanje. Trebalo bi spremiti djecu u školu, pribaviti nešto zimice, a u kući ni pare. Ono malo, što se zaradi, to ode samo na kruh i mlijeko. Radnici su zaprepašteni svojim materijalnim stanjem i ne mogu shvatiti ovakav svoj život u zemlji, koja je bogata kruhom i svim ostalim materijalnim dobrima.

Dok radnik može da radi, slabo je plaćen i postupak prema njemu je skroz izrabljivački, a kad ostari i obnemogne, za njegovu sudbinu nitko ne mari. Živ primjer jest Klarić Blaž, koji je nakon 35 godišnjeg marljivog rada dne 25. maja o. g. otpušten, a da riješenja glede penzije i same penzije još ni danas neima. 70 godina je star i — ako ne dobije skoro penzije — sve do dana smrti ne će mu biti moguće još jednom pošteno se najesti.

Sve radničke nevolje nanizane su na sastanku bez uveličavanja. Pri koncu je svim prisutnima učinjeno upozorenje, da se ovo teško stanje može popraviti samo

putem međusobne sloge i stručne organizacije. Današnje zlo je u velikoj mjeri posljedica slabosti i samih željezničara, koji su slabo organizovani, a mnogi od njih organizovani tamo, gdje im nikako nije mjesto — kod žutih. Sve to mora se izmijeniti i popraviti, pa će i svima nama doći bolji dani.

Radnik.

NOVA GRADIŠKA.

Sistem besplatnih dopusta već je započeo.

Sekcijska uprava u Novoj Gradiški već je započela manevrisanje sa besplatnim dopustima. Kod toga primijenjuje jednu praksu, koja zaslužuje osudu: svi mlađji radnici, pošto budu nakon izminuća besplatnog dopusta pozvani u službu, primaju se kao novi. Ranije vrijeme službe im se ne računa. Primjenom te prakse ti radnici ne mogu nikada postati stalnima, ne mogu dobiti pravo na ukoričene legitimacije, plaćene godišnje odmora i t. d. Isto to prakticira se i prema kvalifikovanim radnicima. Kroz 10—15 godina konzekventnosti uprava će postići, da će imati samo privremene radnike.

Nije li po srijedi puka znatiželja izvjesnih žutih perjanica, e da vide snagu i na toj drugoj strani?

KOPRIVNICA.

Sudbina u službi povrijedjenoga.

Jedan naš drugar pretrpio je poslovnu nezgodu još u mjesecu januaru o. g., dočim na ime pomoći i rente još do danas nije primio ništa, a pripada ga oko Din 1500.—. Bijednik zadužio se već na sve strane i nitko mu više ne vjeruje, da njegov predmet još nije riješen. U isto vrijeme na njegov akt broj 23.685-33 sliježe se u Direkciji sve veća prašina. Tu se doduše priznaje, da tome nije kriv ozlijedjeni, već administracija, koja kroz 8 mjeseci nije dospjela, da odnosni kontrolni list uputi šefu saniteta na uvid. I dok administracija ovako hađe i nehaje, bijedni radnik, satrven fizički i ostavljen društveno, trpi i propada.

Direkcija i humanitarni fond treba drugačije da shvate svoje obaveze prema oboljelim i ponesrećenim službenicima i radnicima; njima se mora pružati uvijek hitna pomoć, a da bi se to moglo, predmeti ove vrste moraju se riješavati najbrže. Ako se to ne će ili ne može onda je najbolje, da se i administracija svih fondova preda u ruke samih članova.

Ispravak:

Uredništvo »Ujedinjenog Željezničara« primilo je od g. nadzornika pruge Šepić Franje slijedeći dopis:

Štovani gospodine uredniče!

Izvolite u Vašem listu odštampati ovaj ispravak:

sklonost trgovaca, da sav svijet dijele na budale i lopove«. Prepuštamo svakom pojedinom čitaocu, da o tom sam sudi i za ovaj slučaj: Ako prodaje, onda je i zadruga trgovac. A ona prodaje, n. pr. drva za gorivo po Din 370 hvat. Dalje i na otplatu u 4 obroka. Ako se daje uputnica za besplatan prevoz, hvat drva je Din 320.— postavno pred kupčevu kuću. »Našička« daje željezničarima hvat prvoklasnih drva franko vagon utovarna stanica za Din 220.—. Kad željezničar to besplatno dopremi u Zagreb i tu plati: taracovinu Din 10, a istovar i dovoz kući Din 20, stoji ga hvat tih drva Din 250.—. Dakle za Din 70 jeftinije, nego kod zadruga. Dobije to i na otplatu u tri obroka. Pa, ako članovi zadruga i opet ne budu ništa poduzeli, da svoju zadrugu dovedu u stanje, kako bi i ona koristila, pribavljajući im kućne potrebštine po barem pijačnim cijenama, onda ih se ne smije nikako svrstati po »opštoj sklonosti trgovaca« u — lopove.

Fakta govore, da naši ljudi, odnosno članovi konzumne zadruga, sa pravom ističu nezadovoljstvo. »Ima nešto trulo...!«

Da konstatujemo još jedan fakat: konzumna zadruga, prodajući potrebštine po tržišnoj cijeni, ne koristi svojim zadrugarima, koji za gotovo kupuju, skoro ništa, jer oni za tu cijenu dobiju robu i inače, a onda je dobiju od trgovca, koji im je bliže, te bar nisu inkomodirani kupovanjem kod zadruga. Zadruga čak nije danas niti kakav regulator cijena. Za to je danas ta burza i međusobna konkurencija trgovaca. Ali zadruga, ako robu nabavlja pod istim uslovima, kao i drugi trgovci iz prve ruke, mora robu prodavati jeftinije, jer uživa veliku povlasticu u podvozu, koja bezuvjetno

mora doći do izražaja u cijeni robe. Tu bi već mogla biti i neki regulator cijena, no to nije potrebno, jer robu prodaje samo svojim članovima, a ovi u tom slučaju imaju interese kupovati robu i za gotovo. Kod današnjeg stanja, kad zadruga robu prodaje uz tržišne cijene, imaju računa kod nje kupovati samo članovi, koji se koriste kreditom, a tako to u glavnom danas i jest. Pod naslovom »Zadružni pokret« piše u br. 8. Željezničarskog Zadružnog Vijesnika od VIII. o. g. gosp. V. H., da Savez Nabavljajčkih Zadruga »preporuča zadrugarima, da prihvate zadružni princip (??) prodaje robe samo za gotovo.« Ako konzumna zadruga, prema današnjem svom stanju i postupku, prihvati taj »princip«, onda njena eksistencija neće imati više nikakove svrhe. Pa pod boljim uslovima daju robu sitni trgovci-bakali, jer kod njih bar neki i neki, na svoj pošten obraz, može uživati i kredit.

Mišljenja smo i uverenja, da je najveće zlo u tome, što konzumna zadruga radi bez jednog određenog sistema. Nije udovoljeno zadrugarskim principima, ako se skupi neki kapital sa zadrugarskim udjelima, pa onda postane uz iste uslove konkurent sitnom trgovcu, a sav dobitak potroši na režije ili drugačije raspe. Trebaju oni, koji su dali svoj udjel, da vide od toga bar neku korist. — Jednu zadrugu, — koja je svoja pravila izdala i na javu, a po kojima se zaključuje, da osnivači iz čistog dobitka, kojeg od »zadrugara« unapred osiguravaju, podjeljuju zajmove i sebi honorare, a da zadrugari čekaju na obavezne zajmove, dok god ih ne dobiju, — nazvali smo zeleniškom, ali tako možemo nazvati i onu zadrugu, koja članovima prodaje robu pod skup-

lju cijenu, nego je na tržištu, a sav dobitak joj pojedu režije: plate, honorari, troškovi itd. Za tim, pravila konzumne zadruga nisu dobra, jer nigdje ne kažu neku naročitu svrhu njene eksistencije. Pa i običnim bakalima je cilj, »da snabdjevaju svoje« mušterije, (takodjer, jedne vrsti članove) »životnim namirnicama i ostalim predmetima za njihovu ličnu i kućevnu upotrebu«. Ako je samo uz gotovo, trebalo bi za našu zadrugu da stoji »uz naročite povlastene cijene«, jer zadruga uživa pogodnosti jeftinog podvoza i može i mora da izbjegne »lanc posrednika između proizvajča i potrošača«, koji je »i suviše velik, a da bi njegovo održavanje mogao da podnese potrošač«, a potrošač-član zadruga ga čak i ne mora da podnosi. (Vidi N. Jarak: Pod zastavom duginih boja.) O prodaji na kredit u pravilima nešto stoji, a o tom smo već raspravili. Nadalje, u pravilima nije tačno određeno, ni što su sredstva zadruga. Govora je o udjelima. Imade, kako smo vidjeli, i fondova. I upisnina je propisana. Po čemu sve to ima da služi? — Ali, nigdje nema nekog principa, po kojem se ima raditi! Radi se onako, kako za shodno nadje onih 9 ljudi, koji su u upravi. A ovi, kako vidimo, ne rade onako, kako bi to trebalo i kako bi zadruga služila pravom svom cilju i koristila zadrugarima. Kad već kreditne zadruga — a i one su takodjer zadruga — mogu davati dividendu na udjele, za što to ne bi mogla i konzumna zadruga, koja je ujedno i kreditna i lukrativna?! — Pa ima dobitka! — Da je se ristorno. Pa onda onaj, koji je više koristio od zadruga uživao — imao veći promet na svom kreditnom kontu u zadrugi — imade i veći ristorno. Sa malo logike se može doći

BLINJSKI KUT.

Svakoj roboti mora jednom doći kraj!

Na napis oštampam u listu Ujedinjeni Željezničar od 1. septembra štev. 14 na strani trećoj, treći stupac pod naslovom Blinjski Kut. »Svakoj roboti mora jednom doći kraj« primili smo ovaj ispravak.

Nije istina, da je postupak g. Šepić nadziratelja pruge prema podređenim radnicima takav, da bi mi pretpostavljeni bezuvjetno trebali stati na kraj.

Nije istina, da radnike šikaniram i vrijeđam na jedan skroz nekulturan način. Nije istina, da u službi činim stvari, koje me ne kvalificiraju kao savjesnog željezničkog službenika.

Što se tiče mog postupka i rada u službi prepuštam to mojim starješinama, da mi oni sude po izvidima koje sam zatražio.

Blinjski Kut, 10. septembra 1933.

Šepić Franjo I. r., nadz. pruge.

Radionica Sarajevo.

Skraćivanje radnog vremena i kod nas.

U posljednje vreme svi građanski i radnički listovi bili su puni pohvalnih stupaca predsjedniku USA, g. Ruzveltu, koji je doneo zakon o skraćivanju radnog vremena i istovremenom povišenju nadnica.

Ovo akciju g. Ruzvelta prihvatili su svi sa zadovoljstvom, jer se je došlo do uvjerenja da rešavanju besposlice nema drugog izlaza pored danas modernom razvijene tehnike.

Od 1. septembra o. g. i radnici željezničke radionice u Sarajevu osjetili su metod USA jer je i njima skraćeno radno vreme na 7 sati dnevno, ali sa tom razlikom da je ujedno i nadnica smanjena za 1/3.

Radnici željezničke radionice dopuno su zadovoljni sa skraćanjem radnog vremena, uvjereni da će se jedino tim načinom naći zaposlenja za veliki broj besposlenih i izglednijih radnika, ako se taj metod uzakoni i zavede općenito za cijelu zemlju, ali nemogu pristati na snizavanje nadnica jer je i dosadašnja bila ispod minimuma za održanje života. Ako ovakvo stanje ostane trajno, tada će radnici i njihove porodice gladovati i propadati a s njima propast će i saobraćajne ustanove. Stoga preporučuju mjerodavnima, da se donese Zakon o minimalnoj nadnici na osnovu fiziološkog minimuma utvrdjenog po stručnjacima, jer samo to je izlaz, da se spasi narodna snaga i privredna moć naše države.

Radnik.

Konferencija u Bos. Brodu.

Radnici zaposleni na pretovaru kod državnih željeznica pozvali su Oblasnog sekretara USŽJ iz Sarajeva na konferenciju radi pristupanja u članstvo, da bi na taj način zaštitili svoje interese.

U tu svrhu održana je dobro pobječana konferencija u Brodu n/S. Na konferenciji je Oblasni sekretar USŽJ,

do zaključka, da bi pravo i pošteno, a i po zadrugarskim principima bilo, da bude i dividende na udjele, pa bi članovi imali interesa, da upisuju više udjela, a da se daje i ristorno, da članovi — pri prodaji uz tržne cijene — imaju interesa uzimati namirnice kod zadruga. Jer: dok zadruga radi sa bar kakovim dobitkom, ona je lukrativno preduzeće, a to se sve slaže sa sistemom lukra, dobitka-profitu.

Jedan mali trgovac si može postaviti, u svojoj radnji, sistem, da robu prodaje n. pr. sa cijenom 10% većom, nego ga roba stoji franko njegovo skladište. U tih 10% su njegove režije i njegov dobitak. Ako vidi, da sa sistemom 10% ne prolazi dobro, povisi ga na 11%. To je jednostavan i lagan sistem. No mi smo kod naše zadruga osjetili, da je ona daleko od svakog, a pogotovo od jednog takovog sistema. Prvo, jer se roba kupi jedamputa preskupio, pa se ne može taj princip održati, drugi puta pak, kad se nešto povoljnije kupi, treba namiriti gubitak od prošle kupnje, kasnije opet nešto, a možda i štogod, što se ne slaže sa zadrugarskim radom, pa onda sav dobitak propada.

Kad bi sposobna uprava radila po jednom određenom sistemu i ne trošila zadrugu imovinu u nepotrebne režije i honorare, mogli bi zadrugari sigurno uživati koristi zadrugarskog rada, a zadruga bi sigurno napredovala i ne bi bilo kojekakvih izjava nezadovoljstva.

Zagreb, septembra 1933.

Svjestan zadrugar.

drug Župančič podneo obširan referat o potrebi organizovanja sviju radnika u svoje klasne organizacije, jer će radnici jedino putem svoje jake organizacije biti u stanju, da zaštite svoje ekonomske interese, i da se putem nje bore za bolji život.

Svi prisutni uvidjaju ovu potrebu te su izjavili, da će svi stupiti u redove svoje klasne organizacije i putem nje se boriti za svoja prava na život. U najkraćem vremenu biće osnovana nova podružnica u Bos. Brodu, putem koje će radnici na pretovaru štiti svoje interese!

Želimo novo pristopivšim drugovima istrajnost u borbi za bolju budućnost!

Konferencija pružnih radnika u Zavidoviću.

Na poziv pružnih radnika održana je u nedjelju 11. o. m. konferencija, koja je bila veoma dobro posjećena. Na istoj je bilo prisutno oko 50 željezničara i svi su izrazili želju da se organizuju u svoju klasnu organizaciju USZJ jer su uvjereni, da je jedino putem ove moguća borba za poboljšanje današnjeg teškog stanja u koje su dovedeni radnici saobraćajnih ustanova, vodjeni po Žutim organizacijama i činovničkom aparatom.

Na konferenciju pozvali su oblasnog sekretara iz Sarajeva, druga Župančiča.

U svom govoru Župančič se je zahvalio prisutnima nebrojnoj posjeti, kao i na povjerenju, koje goje i koje je vstalo u njihovim dušama za klasnu organizaciju USZJ.

Nadalje je obširno govorio o potrebi organizovanja u klasne organizacije jer će jedino preko njih moći izvoštiti život dostojan čovjeka. Nadalje se osvrće na pojavu raznih staleških (Žutih) organizacija, te primjećuje da su baš

one glavni krivac za današnje teško ekonomsko i socijalno stanje, u kojem se nalaze radnici, gdje god su se oni (Žuti) pojavili. Napominje da nije o tome potrebno puno govoriti, jer je i svima radnicima poznato da je stanje bilo bolje, i da su se sve intervencije svršavale sa uspjehom dok su bili članovi svoje klasne organizacije te je ona imala većinu željezničara u svojim redovima.

U debati su učestvovali skoro svi prisutni koji se žale, da im se neda danas ni ono, što je pravilnikom i zakonom predviđeno.

Najgore je to, što im pravilnik daje pravo na godišnje odmire a oni nisu dobili već 2—3 godine dok svi ostali službenici drž. saobrać. ustanova dobivaju dopuste redovito. Pravilnikom je predviđeno, da se stalnom radniku mora osigurati 20 radnih dana u mjesecu, a oni i pored toga što pravilnik ima zakonsku moć, rade samo 10—15 dana mjesečno. Vjerovatno je da ovo nije općenita odredba, nego se to čini samo po sposobnosti ma pojedinih nadzornih organa, pošto ima i sada veliki broj pružnih radnika koji rade 20 dana prema odredbama novog Radničkog pravilnika. Potrebno je da se oni nadzorni organi koji ne sprovadjaju odredbe pravilnika pozovu na odgovornost, jer radi toga propada veliki dio radnika i njihove porodice.

Drug Župančič apelovao je na prisutne, da jačaju svoju organizaciju, jer će se jedino putem nje rešiti nepravednih postupaka i dobiti bar ona prava, koja im zakon i pravilnik pružaju, jer je uvjerenja, da nije tome stanju kriva Saobraćajna ustanova, nego pojedinci, koji su nesposobni za vršenje svoje dužnosti.

Zaključci konferencije delegata „Šipadovih“ željezničara u Drvaru.

Delegati »Šipadovih željeznica nakon svestrane diskusije i saslušanih referata o položaju saobraćajnog osoblja i radnika, zaposlenih na željeznici »Šipada«, na svojoj konferenciji održanoj u Drvaru 27. avgusta 1933. god. konstatuju sledeće:

I.

Da zakon o željeznicama javnog saobraćaja, koji je stupio na snagu 19. oktobra 1930 predvidja, da važi za sve željeznice, koje služe javnom saobraćaju. Isto tako predvidja, da mora svaka željeznička Uprava stalno raspolagati sa dovoljnim brojem kvalifikovanog osoblja, te da mora osoblje snabdevati sa propisnim sredstvima za vršenje saobraćajne službe. Nadalje predvidja, da se prava i dužnosti osoblja zaposlenog u nedržavnoj eksploataciji moraju regulisati sa naročitim pravilnikom, koje potpisuje Ministar saobraćaja. Pomenuti Zakon takodjer propisuje ko sve spada među izvršne službenike za vršenje saobraćajne službe. Predvidja potrebno školovanje toga osoblja kao i njegovo slobodno vreme za odmor.

Zakon o Radnjama medjutim, koji je stupio na snagu 11. marta 1932., već u § 1. ta. 6. predvidja, da njegove odredbe važe i za industrijske željeznice.

§ 209. ovoga zakona predvidja kolektivne ugovore za regulisanje međusobnih odnosa, koje sklapaju poslodavac ili njegova organizacija s jedne, i službenici odnosno njihova stručna organizacija sa druge strane, a § 433. istoga zakona predvidja da važe njegove odredbe i za male te industrijske željeznice.

Zakon o zaštiti radnika, koji važi i za saobraćajna preduzeća, reguliše radno vreme (§ 6—10) i za saobraćajno osoblje, te predvidja 8 satni radni dan. Svaki prekovremeni rad dužni su poslodavci plaćati najmanje 50% više od redovnog.

Pravilnik o higijenskim i tehničkim mjerama u preduzećima od 22. januara 1922. god. predvidja, da u svim većim preduzećima u kojima se za vreme rada razvija prašina i škodljivi plinovi i gdje su radnici izloženi nečistoći, da poslodavci moraju izgraditi kupatila sa tuševima, koja se imaju snabdevati sa potrebnim ručnicima (peškirimima), sapunom i toplom vodom. § 18. istog zakona određuje, da su preduzeća dužna dati

radna odela onim radnicima koji rade na poslovima koji upropaštavaju odeću. § 103. predvidja da su sva preduzeća, koja su udaljena od mjesta više od tri kilometara, dužna izgraditi zdrave i udobne stanove. § 104. istoga zakona određuje kako imaju biti izgrađeni radnički stanovi i koliko zračnog prostora u njima mora biti za svakog radnika. § 105. određuje kako se moraju udesiti prostorije za spavanje, postavljanje kreveta, kao i izdavanje potrebne posteljine.

Delegati nakon svestrane diskusije po svim napred izloženim zakonskim odredbama konstatuju da se Uprava preduzeća »Šipad« ne pridržava zakonskih odredaba i da do sada nije ni jednom od pomenutih u cjelosti udovoljila i to:

1. Do sada nije se pristupilo regulisanju željezničara na osnovu Zakona o željeznicama javnog saobraćaja, zakona o radnjama, zakon o zaštiti radnika te pravilnika o higijenskoj zaštiti radnika, nego su željezničari kao i sve zaposlene osoblje kod preduzeća »Šipad« do danas potpuno neregulirani pored sviju zakonskih odredaba, bilo sa kolektivnim ugovorom ili sa naročitim pravilnikom.

2. Radno vreme nije takodjer regulirano, a prekovremeni rad se plaća samo radnicima u strugari i radnicima glavne željezničke radione dočim sve ostalo osoblje saobraćajno i stanično ne uživa blagodat zakona o zaštiti radnika.

3. Radnici, čiji je posao takve naravi da loše utiče na prljanje radnog odeća a to su: strojovodje, ložači, bravari, kovači, limari, mazači kola, pregledači kola, čistači i t. d. ne dobivaju radnih odela i ako je to u mnogo preduzećima obzirom na zakon u praksu uvedeno.

4. Isto tako do sada se nije pristupilo izgradnji kupatila i umivaonica i pored toga što je veliki dio radnika koji rade prljave poslove koji štetno utiču na čistoću i zdravlje radnika.

5. Stanovi, a naročito oni u kojima radnici zajednički obitavaju, većim djelom građeni su veoma loše i protiv svijju propisa, jer kubatura zračnog prostora iznosi u prosjeku 3—4 kub. m. a zakon predvidja da ona mora na svako lice biti najmanje 14 kub. m. Kreveti i potrebna posteljina takodjer se ne daje

radnicima. A naročito štetno po zdravlje utiče što u najviše slučajeva ove nastambe nemaju odvojenih prostorija za spavanje, nego jedna prostorija služi za kuhinju, spavanje, sušenje pokislih odeća i obuće usled čega se stvara veoma loš i po zdravlje radnika štetan zrak, te je i sled toga ovo osoblje izvrgnuto čestim i raznim oboljenjima.

6. Vozno, strojno i stanično osoblje ove željeznice nije uniformirano, tako da pruža jednu ružnu sliku jer putnici u najviše slučajeva neznaju kome da se obrate. Osoblje koje vrši tešku, odgovornu i napornu službu po danu i noći, po vrućini i zimi na otvorenom vazduhu, ne dobivaju svi zimske bunde i čizme, te su prisiljeni da od svojih mizernih plata moraju nabavljati toplu odjeću i obuću, pa su i radi toga izloženi u zimsko doba smrzavanju vršeći svoju dužnost.

7. Osoblje ove željeznice nije ničim osigurano u slučaju iznemoglosti, starosti i smrti te u svim tim slučajevima postaju nakon dugogodišnjeg napora bogalji, prosjaci oni i njihove porodice.

8. Disciplinski propisi važe isto kao i za državno saobraćajno osoblje, a sve kazne i globe kao i otpust iz službe određuje Uprava sama bez ikakve komisije i istražnog postupka.

II.

Delegati konačno predlažu da se odmah pristupi regulisanju međusobnih odnosa na osnovu gore citiranih zakona. U tu svrhu da se odmah obrazuje mješovita komisija: Od predstavnika preduzeća, predstavnika zaposlenog osoblja; kao i njihove stručne organizacije te predstavnika Radničke komore, koji će izraditi nacrt pravilnika odnosno kolektivnog ugovora u tu svrhu, traže:

a) Da uprava »Šipada« najkasnije do konca septembra o. g. pristupi pregovorima za sklapanje kolektivnog ugovora za željezničare zaposlene na šumskoj željeznici po odredbama Zakona o Radnjama, odnosno za osoblje zaposleno na pruži sa javnim saobraćajem po odredbama § 15. zakona o željeznicama javnog saobraćaja.

Kao baza za pregovore da važe Zakon o državnom saobraćajnom osoblju za sve željezničare sa pruge javnog saobraćaja, a za radničko pružno, radio-ničko i ložioničko osoblje da se izradi poseban pravilnik.

U tu svrhu konferencija ovlaštuje Centralu Ujedinjenog Saveza željezničara Jugoslavije kao svog predstavnika i Radničku komoru da vodi pregovore sa Upravom »Šipada« čim to bude Centrala »Šipada« prihvatila.

b) Za sklapanje kolektivnog ugovora odnosno naročitog pravilnika da važe ovi principi:

1. U pogledu plata, sporednih prinalježnosti, prava na službeno odelo kao i godišnje dopuste da važe za osoblje sa pruge javnoga saobraćaja isti propisi koji važe i za državno saobraćajno osoblje, a ovi propisi da ujedno služe kao baza i za sklapanje kolektivnog ugovora za šumske željezničare te radničko osoblje.

2. Da se priznaju potpuno odredbe Zakona o osiguranju radnika, zakona o zaštiti radnika, te propisi o izboru radničkih povjerenika.

3. Da se priznaje 8 satnog radnog vremena, a prekovremeni rad da se naplaćuje u visini koju određuje § 10. Zakona o zašt. radnika.

4. Da se svima službenicima koji su zaposleni na pruži sa javnim saobraćajem, prizna stalnost, prizna automatsko unapredjenje prema godinama službe, a za sve službenike da se prizna i uzme u kategorisanje po onim funkcijama koje su do sada obavljali.

5. Za osoblje šumskih željeznica (krila) kao radničko te pružno pomoćno osoblje da se otkazni rok ustanovi po § 234. Z. O. R. odnosno za više kvalifikovano osoblje po § 332. Z. O. R. te da se za ovo osoblje sporazumno uredi otpremnina u slučaju otpusta iz posla ili obustave rada.

6. Da se životne namirnice u konzumima prodaju po nabavnoj ceni plus režijski troškovi, po odredbama § 214. Z. O. R. i da se odredi jedan paritetni odbor iz predstavnika preduzeća i predstavnika radnika (radnički povjere-

nici) kojemu se ima dati u dužnost da kontroliše cenu, kvalitetu robe i vagu.

7. Da se globe i ostale novčane kazne svedu na zakonsku osnovu te da se imovina od globa i prihodi iz razlika od 0.01 do 0.99 para posebno knjiži u radnički fond sa kojim će rukovati posebni odbor sastavljen od zastupnika Uprave preduzeća i radničkih povjerenika. Ovaj fond ima da služi za pomoć postradalim i bolesnim željezničarima. Za ove pomoći da se izradi poseban pravilnik koji se ima potpisati kod Kraljevske Banske uprave.

8. Da se odmah pristupi uredjenju »Penzionog osiguranja« u kojega će ulagati polovinu preduzeće a polovinu željezničari. Čim se ovaj fond osnuje da se imovina iz provizornog radničkog fonda prevede u »Penzioni Fond« kao osnovni kapital.

9. Da se prizna stručna organizacija koja je osnovana na zakonu i sve dok uživa zakonsku zaštitu da se sporovi nastali iz službenih odnosa rešavaju jedino preko organizacije i radničkih povjerenika.

10. Da se zamoli Ministarstvo Saobraćaja da željezničarima Šipadovih željeznica povрати već ranije uživana prava na povlastice na vožnju na državnim prugama, barem u onom razmjeru koje uživaju i penzioneri državnih željeznica.

III.

Iz prednjeg vidi se da su ovi željezničari potpuno nezaštićeni i da postojeće zakonodavstvo do sada ne dolazi do izražaja kod ovog velikog državnog preduzeća, te na osnovu svih napred izloženih fakata delegati apeluju na sve mjerodavne faktore, na Narodne poslanike kao i na resorne Ministre te Kraljevsku Bansku Upravu da bi svojim autoritetom utječali na Upravu »Šipada« da konačno pristupi rešavanju ovog pitanja.

Konferencija jednoglasno zaključuje da se ova rezolucija uputi:

Upravi »Šipada« Sarajevo, Direkciji Željeznica Drvar. Min. Saobraćaja Beograd. Min. Soc. Politike, Beograd. Min. Šuma i Ruda Beograd. Kralj. Banske Upravi Banja Luka. Centralni »URSSAJ« Beograd. Radničkoj Komori Sarajevo. Povj. Radn. Komore Banja Luka.

SLIČICE IZ VOLILNIH MANIPULACIJ ZA PODPORN0 DRUŠTVO.

Proga Ljubljana—Brezovica. Sporočamo, da so nam dostavili originalne glasovnice za volitve delegatov za občni zbor Podpornega društva, na katerih pa so bile že nalepljene zvezarske glasovnice! Kar nas je zavednih, smo te glasovnice zavrnili in zahtevali prazne, katere smo po par dneih tudi dobili. Če se na ta način vrše volitve tudi drugod, bo zveza zopet proslavila velikanski uspeh.

83 let stari član društva. Šel sem po glasovnico ter dobil odgovor, da ne dobim glasovnice, ker da ne plačujem prispevkov. Sem nad 40 let član društva in oproščen vsled tega prispevkov in naj sedaj po 40 letih zgubim najvažnejšo pravico pri društvu.

Maribor. Nad 100 upokojencev in članov društva nas je čakalo pred Narodnim domom, da dobimo glasovnice, a pisarna je bila zaprta. Morda mislijo gospodje, da imamo edini opravek čakati na nje, kdaj se jim bo zljubilo deliti glasovnice.

Ptuj. Dobil sem od nekega zaupnika 3 sezname in kup glasovnic z naročilom, da naj glasovnice dam članom v podpis in da jih takoj tudi seboj odvezam in vse skupno oddam dne 8. septembra ob 18. uri zopet zaupniku. Od njega sem tudi dobil seznam kandidatov. Vprašam, ali so to svobodne volitve in ali je uradnim zastopnikom društva taka agitacija in tako delo dovoljeno?

Proga Dravograd—Prevalje. Pristaš zveze, ki je na naši progji delil volilne liste za volitve delegatov, jih je pač razdelil med zvezarje, več nečlanov zveze pa ni prejelo volilnih listov, ker jih je ta gospod zopet vrnil na podružnico zveze v Prevalje.

Gospodje pri Podpornem društvu naj si zapomnijo, da Podporno društvo ni Nabavljalna zadruga in da pritožb o nepravilnosti ne bo reševal Savez nabavljalnih zadrug v Beogradu, marveč pristojna oblast, ter bomo poskrbeli, da bodo vsi, ki vrše nepravilnosti, dobili primerno plačilo za svoje delovanje.

Akcijski odbor.